

בס"ד, ש"פ דברים (ת"ב, נדחה) תשל"א*.

איכה ישבה בדד העיר רבתי עם גו' ומבאר¹ כ"ק אדמו"ר הצמח צדק (צמח שמו²) שישבה בדד הוא כמש"נ³ הוי' בדד ינחנו, בטח בדד עין יעקב. וזה נעשה ע"י רבתי עם כו' כמשי"ת לקמן. וצריך להבין והרי איכה הוא לשון תמי' ופליאה, ולפי הפירוש שישבה בדד הוא שישראל יתעלו לבחינת הוי' בדד ינחנו, בחינת בדד (מחוץ למחנה — למעליותא) למעלה מהשתלשלות, מהי התמי' והפליאה בזה. גם צריך להבין קישור פירוש זה עם פירוש הפשוט, דפירוש הפשוט באיכה ישבה בדד הוא גודל הירידה כו', שלכן קוראין איכה בת"ב שאז הי' החורבן, ומהו הקישור של פירוש הפשוט עם פירוש הצ"צ שישבה בדד הוא למעליותא. ויובן זה בהקדים תחלה גודל העילוי (לפי פירוש הצ"צ עה"פ) בישבה בדד, שהו"ע בטח בדד עין יעקב. שהדיוק בטח בדד עין יעקב (יעקב דוקא) הוא כמרז"ל⁴ לא כאברהם שכתוב בו הר כו' ולא כיצחק שכתוב בו שדה כו' אלא כיעקב שקראו בית. והיינו שהעילוי דבטח בדד עין יעקב שיהי' לע"ל, ובפרט בביהמ"ק השלישי, הוא ענין כיעקב שקראו בית, שנחלת יעקב היא נחלה בלי מצרים⁵, בחי' רעוא דרעוין, כמרז"ל⁶ כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים כו' נחלת יעקב כו'. ועילוי זה שיהי' לעתיד הוא ע"י קדימת ישבה בדד דהגלות כו'. וזהו"ע מה שדימו רז"ל⁷ את ענין הגלות לזה שאדם הראשון נידון בגרושין נדכמו שאדה"ר הוא יציר כפיו של הקב"ה, כן גם ישראל (שנידונו בגרושין) הם נצר מטעיו מעשה ידיו של הקב"ה⁸, חלק אלקה ממעל ממש⁹, וכמו זה שאדה"ר נידון בגרושין הוא בשביל העילוי שיהי' אח"כ, עד העילוי דמתן תורה שזה נעלה עוד יותר מהעילוי דויניחיהו בג"ע לעבדה ולשמרה דאדה"ר (כמשי"ת לקמן), והיינו כמו שבמתן תורה היו ז' הדורות שסילקו השכינה ממטלמ"ע ואח"כ ז' הדורות שהמשיכו השכינה מלמעלמ"ט עד שהי' מתן תורה¹⁰, עד"ז הוא

* יצא לאור בשעתו, "ט"ו מנחם אב, עש"ק נחמו, ה'תשל"א".

- 1) בתוכן המאמר — ראה רשימות הצ"צ לאיכה (ע' ה', יג אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'לד. אי"מ) ועוד). ד"ה איכה ישבה עת"ר לכ"ק אדמו"ר נ"ע (נדפס ברשימות שם ע' נב. סה"מ עת"ר ע' ריג ואילך).
- 2) צמח (צדק) בגימטריא מנחם (מענדל) חושבנ"י דהדין כחושבנא דהדין הוא צמח הוא מנחם ודא מסייעא להו כו' (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד).
- 3) דברים לב, יב. שם לג, כח.
- 4) פסחים פח, א.
- 5) משא"כ ביהמ"ק הא' והב' — ג"כ נחלה (מכילתא בשלח טו, יז. זבחים קיב, ב. וראה אוה"ת ויצא קפו, א), אבל דת"י ות"ך שנים (יומא ט, א).
- 6) שבת קיח, סע"א ואילך.
- 7) פתיחתא דאיכ"ר ד (עה"פ והמה כאדם).
- 8) סנה' ר"פ חלק.
- 9) תניא רפ"ב. וראה הערות הצ"צ שם (נדפסו בס' קיצורים והערות לס' לקו"א).
- 10) ב"ר (פי"ט, ז) כו'. שהש"ר (רפ"ה. נת' בד"ה באתי לגני השי"ת) — ובמ"כ שם דקאי על מ"ת.

גם לאחרי מתן תורה שהי' צריכים לבוא לארץ ישראל¹¹ ולבנות הביהמ"ק, המקום אשר יבחר הוי"י¹², שלמעלה גם מהמשכן דכתיב ב"י ואתהלך באהל¹³, היו אז כמה הרפתקאות וכו' עד שנבנה ביהמ"ק, ואח"כ הי' החורבן דבית ראשון ובאו להעילוי דבית שני, שלמעלה מבית ראשון וכמ"ש¹⁴ גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון דקאי על בית שני שהי' גדול מבית ראשון בבנין ובשנים¹⁵, ועד"ז הוא גם בענין החורבן דבית שני, שיגיעו לאח"ז להעילוי דבית השלישי שיבנה בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו, שהוא נעלה מבית ראשון וגם מבית שני, וכמחז"ל (שהובא לעיל) לא כאברהם שכתוב בו הר ולא כיצחק שכתוב בו שדה אלא כיעקב שקראו בית. וזהו ג"כ ההמשך בכתוב היתה כאלמנה ולא אלמנה ח"ו¹⁶, כי מכיון שהכוונה בהירידה היא בשביל העלי' שתהי' לאח"ז, הרי אי"ז ירידה אמיתית, ולכן היתה כאלמנה בכ"ף הדמיון.

(ב) **והענין** הוא, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב)¹⁷ שתכלית כוונת הבריאה הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שכוונה זו נשלמה ע"י העבודה דנש"י, כמאמר במי נמלך (על כל הבריאה כולה) בנשמותיהם של צדיקים¹⁸. והנה בתחילת הבריאה עולם על מילואו נברא¹⁹, עיקר שכינה בתחתונים היתה²⁰, שפירוש עיקר שכינה הוא בחי' אור הסובב. דשכינה הוא בחי' אור הממלא, שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת²¹, אבל עיקר שכינה הוא בחי' אור הסובב ועד לאור הסובב שלמעלה מעולמות, וכמבואר בארוכה בהמשך מאמרי ההילולא²². והגם שהמשכת אור הסובב נעשה ע"י עבודת אדה"ר ונש"י דוקא כנ"ל, מ"מ הנה מיד בתחילת הבריאה עולם על מילואו נברא, פירוש (לא שהי' המשכת עיקר שכינה בפועל, שהרי זה נעשה ע"י עבודה דוקא²³, כ"א) שנברא באופן שיהי' מוכשר וראוי לגילוי אור דעיקר שכינה, וההמשכה בפועל היא ע"י העבודה דוקא. וזהו"ע ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, שע"י עבודת אדה"ר נעשה תוספות אור בהג"ע. דג"ע מצד עצמו הוא בחי' אור הממלא (ומה שעולם על מילואו נברא הוא רק שהי' מקום מוכשר לגילוי אור הסובב, כנ"ל), אלא שבבחי' אור הממלא גופא יש מעלה בג"ע

11) וכמ"ש בפרשתנו (א, ב): מחורב גוי' (ובפרש"י שם). הלכתם כו' למהר ביאתכם לארץ.

12) דברים יב, יא: בית הבחירה בירושלים (פרש"י).

13) שמואל-ב ז, ו. שהש"ר פ"א, טז (ג).

14) חגי ב, ט.

15) ב"ב ג, סע"א ואילך.

16) סנהדרין קד, סע"א. איכ"ר פ"א, ג. וראה רשימות הצ"צ שם ע' יט (אוה"ת שם ע' א'מדה).

17) ד"ה איכה עת"ר הנ"ל.

18) ראה רות רבה פ"ב, ג. סד"ה כי עמך מקו"ח ש"ת (סה"מ היש"ת ע' 17 ואילך).

19) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

20) ב"ר פי"ט, ז. וש"נ.

21) תניא פמ"א (נו, ב). וראה שם פנ"ב.

22) באתי לגני השי"ת.

23) להעיר דיתירה מזו מצינו ד(בפרטיות) אמחז"ל שהי' העולם חסר (ואפילו לאחרי עבודת אדה"ר דאמר

באו נשתחוה גוי' ופעל זה בכל הבריאה (פרד"א פי"א)) — עד שבא שבת (ב"ר ספ"י).

על כללות העולם בכ' דברים, הא' שהאור המתלבש בעולמות הוא מבחי' ז"ת ובג"ע מאיר ג"ר והב' דבעולמות רק ידיעת המציאות ובג"ע גילוי המהות, אבל כ"ז הוא רק בחי' ממכ"ע. ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, שע"ז ימשיך בחי' אור הסובב, בחי' עיקר שכינה. אמנם, גם בחי' לעבדה שהי' בג"ע אינו בערך להעבודה דלאחרי מתן תורה, וכמרז"ל²⁴ בענין מצות האבות, שריחות היו. ואף שאמרו זה בנוגע להאבות, הרי כיון דעד מתן תורה הייתה הגזירה דעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה כו'²⁵ — הרי גם בנוגע לאדה"ר הי' כן. ואף שנצטווה (ולכן הי' בו המעלה דמצווה ועושה) — עכ"פ בשש מצות — הציווי כמו שהוא למטה קודם מתן תורה אינו כמו הציווי לאחר מתן תורה כיון שהעליונים לא ירדו עדיין למטה. וגם לפי המבואר בהמאמר שם שעבודת אדה"ר היתה נעלית יותר מעבודת האבות, כי אדה"ר הי' יציר כפיו ובג"ע²⁶ כו' מ"מ הרי (כמבואר בהמאמר שם) אי"ז בערך לבחי' שמן תורק שמך, המשכה עצמית דמתן תורה. אמנם, גם העבודה שלאחרי מתן תורה אינה בערך להגילוי שהי' בביהמ"ק (ובפרט ע"י לעבדה ולשמרה שבביהמ"ק). המקום אשר יבחר הוי', שאז דוקא נעשה דירה לו ית', דירת קבע. ובביהמ"ק גופא גדול הענין דדירה לו ית' בבית שני, כי אף שבבית שני חסרו ה' דברים²⁷ מ"מ גדול כו' מבית הראשון בבנין (מקום) ובשנים (זמן) — הגדרת התחתונים — מצד העולם גופא. אמנם עיקר הדירה יהי' לע"ל דוקא, ע"י התומ"צ שיקיימו אז, שאז יהי' קיום המצות בתכלית השלימות, כמאמר²⁸ ושם נעשה לפניך כמצות רצונך, שם דוקא, וכמו שמבאר בארוכה כ"ק אדמו"ר מהר"ש²⁹.

ג) **והנה** גודל העילוי שיהי' לע"ל יובן מגודל הפלאת העבודה שבזוה"ג שלפני זה — הכנה והקדמה לזה³⁰. דהנה ידוע³¹ מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן בשם הבעש"ט עה"פ³² כן בקודש חזיתך הלואי בזמן הבית חזיתך, וכידוע³³ בפ"י והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה³⁴, שביותר הוא כשראה משה את הדור דעקבתא דמשיחא, שיהיו אז ריבוי העלמות והסתרים וכו' ובכל זה ילמדו תורה ויקיימו מצות ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, הנה עבודה זו פעלה ענוה וביטול

(24) שהש"ר פ"א, ג (א).

(25) שמו"ר פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(26) דהייתה עשיית יציר כפיו של הקב"ה (שלימות האדם) ובג"ע (שלימות המקום) — ראה המשך וככה תרל"ז פ"כ וכ"א.

(27) יומא כא, ב. וראה לקו"ת ר"ה נו, ג.

(28) נוסח התפלה (דמוסף).

(29) המשך וככה הנ"ל פ"ז ואילך.

(30) שהרי התכלית והשלימות דאז תלוי במעשינו ועבודתינו בגלות (תניא רפל"ז).

(31) ראה ד"ה תשורי תרפ"ט (ספר המאמרים — קונטרסים ח"א נג, ב. סה"מ תרפ"ט ע' 215) פ"ט.

(32) תהלים סג, ג.

(33) ד"ה ויאמר משה תרע"ט (סה"מ עטר"ת ע' תסד. נעתק בלקו"ד ח"א קי, א). תשורי שם. ועייג"כ תו"א

(34) ד"ה מי שם פה (נב, ב).

(34) במדבר יב, ג.

אצל משה. ומשה אמת³⁵ וארז"ל³⁶ מדת אמת ראה, הרי מובן מזה, שכ"ה באמת, שישנה מעלה בהעבודה דזה"ג³⁷ לגבי עבודת משה. ומזה מובן גודל העילוי שיהי' לע"ל, מכיון שהגילוי יהי' לאחרי וע"י עבודה נעלית כזו. ובזה יובן ג"כ הטעם לאריכות הגלות הזה, כי מכיון שגלות זה הוא הקדמה לגילוי נעלה ביותר, שלמעלה יותר מויניחיהו בג"ע דאדה"ר, ממתן תורה, מבית ראשון ומבית שני, לכן הגלות הוא באריכות גדולה כזו, בכדי שע"י עבודת בני"י במשך זמן הגלות יגיעו בקרוב ממש לבית השלישי, שהוא גילוי נעלה ביותר, בטח בדד עין יעקב, נחלה בלי מצרים.

ד) **והנה** בכדי שבחינת בדד יומשך למטה ובאופן דישבה — התיישבות, צריכה להיות ההמשכה בהמדריגות דסדר השתלשלות. וזהו מ"ש איכה ישבה בדד, שהמשכת בחי' בדד למטה, ובאופן דישבה (בהתיישבות), הוא ע"י איכה. דהנה א' רומזת לכמה דרגות זעג"ז. וכמו א' דאחד — א' שלמעלה מח' וד', ז"ר וארץ וד' רוחות העולם — א' — אלופו של עולם, אבל א' דאיכה, א' למעלה מי' — למעלה מענין ע"ס, (וי"ל למעלה גם מע"ס הגנוזות³⁸), והאל"ף, נמשך בהיור"ד (שבאיכה) הרומז לע"ס דאצילות, ואח"כ — ב"כה" (דאיכה) שקאי על בחי' המלכות ובפרט — מל' כמו ששייכת כבר או גם — כמו שירדה ומתלבשת בבני"ע³⁹. וכידוע⁴⁰ ההפרש שבין זה לכה, שזה הו"ע מראה באצבעו ואומר זה, ועד"ז הוא גם לשון זאת (שהיא ג"כ ע"ד בחי' זה, אלא שזאת הוא בחי' נוקבא⁴¹), שהוא בחי' המלכות כמו שהיא באצילות⁴², ובחי' כה הוא בחי' המלכות ובפרט — כמו שהיא מתלבשת בבני"ע, בחי' כדמותנו. וזהו"ע איכה ישבה בדד, שבדד הוא בחי' יחיד שלמעלה גם מבחי' אחד, כי האל"ף דכאן (דאיכה) הוא — אחד ואין שני גם בן ואח אין לו⁴³, בחי' עתיק שאין בו התחלקות כלל, וכידוע בקבלה⁴⁴ שזווג (מ"ד ומ"ן) שבעתיק הוא מיני' ובי', הנה לע"ל יומשך גם בחי' בדד בגילוי למטה ובהתיישבות⁴⁵.

ה) **והנה** ידוע תורת הרב המגיד⁴⁶ שבדד ב' דלתי"ן. ד' דמשפיע וד' דמקבל. ולכאורה, הרי דל"ת הוא ענין דלות, דלותי, ואיך שייך דל"ת דמשפיע.

35) תנחומא קורח יא. לקו"ת מסעי (צב, ד ואילך).
 36) סנהדרין קיא, סע"א. וראה "היום יום" ע' ל [כ אדר א].
 37) ואף שמשה רע"מ המשיך מס"ג זו ויראה כו' (ראה תניא ספכ"ה ורפמ"ב. לקו"ת ר"פ ואתחנן. ועוד) — הרי המעשה הוא עיקר. וגם צריך ליגיעה כו'.
 38) עיין רשימות לאיכה ריש ע' ו' (אוה"ת שם ס"ע אילד).
 39) להעיר ממשנת עה"פ ומה ראו על ככה (תו"א בהוספות קיח, ד).
 40) ספרי ר"פ מטות. לקו"ת מטות פב, סע"א ואילך.
 41) ראה לקו"ת צו ח, ב.
 42) וכידוע בפירושו ואמונה כל זאת וקיים עלינו (לקו"ת עקב יז, ב).
 43) קהלת ד, ח. וראה רשימות הצ"צ עה"פ.
 44) ראה שער הפסוקים פ' וירא עה"פ ותהר ותלד. וראה ע"ח שט"ל ד"ד (כדי לברר א"א כ"ה ברוב הדפוסים ולא או"א) כו' אחד קראתיו בלא שותפא". שט"ז פ"ד. וראה ג"כ סהמ"צ להצ"צ מצות פו"ר בסופה.
 45) להעיר מהידוע דפני' עתיק יתגלה רק לע"ל (פע"ח שער הק"ש פט"ו וראה ד"ה כי ישאלך ש"ת בסופו ובהערות לשם), פני' התורה תורתו של משיח (ראה פרש"י שה"ש א, ב) ולימוד ה"ז בהתיישבות דוקא.
 46) לקר"א ד"ה טעם למה אין נזכר בשמו"ע מלכות (לט, ג).

ומבואר שם שהוא כמרז"ל⁴⁷ יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, והיינו שיש כוסף ותשוקה בהמשפיע להשפיע להמקבל, וזהו דל"ת דהמשפיע. ואולי יש לקשר זה עם משנ"ת בענין למעשה ידיך תכסוף. והנה כמו שרצון (הדל"ת) דהמשפיע הוא שיתמלא חסרון דהמקבל, כן רצון (דל"ת) המקבל צ"ל שיתמלא החסרון, כביכול, דהמשפיע, וכידוע בפירוש הרב המגיד במשנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁴⁸, שהתפלה צריכה להיות על הכובד ראש שלמעלה, ששכינה אומרת⁴⁹ קלני מראשי קלני מזרועי. וכן משמע פירוש הבעש"ט⁵⁰ עה"פ⁵¹ זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, זאת — השכינה.

(ו) **וזהו** איכה ישבה בדד העיר רבתי עם גו', איכה בתמי' — דישראל שהיו בדרגת עם, גחלים עוממות כו'⁵², ורבתי עם (כפשוטו) ריבוי ההתחלקות כו' ורבתי בדיעות⁵³ ריבוי הדיעות, ד"ע וד"ת⁵⁴. דהנה כתיב⁵⁵ כי א"ל דיעות הוי' (דיעות לשון רבים)⁵⁶, וידוע תורת אדמו"ר הזקן⁵⁷ שצ"ל מתאחדים יחד ולמעלה מזה — שמעלה ומטה שווין, א"ל דיעות הוי' — שכולל ב' הדיעות יחד, הנה היא רבתי בדיעות, ד"ע וד"ת ובכמה אופנים. היתה כאלמנה — שבעלה הלך למדינת הים⁵⁸, ענין בעלה — באתכסיא, רבתי בגוים הו"ע ההתלבשות בעניני ע' אומות כו', שרתי במדינות — גם כח ההתנשאות והתוקף הוא — במדינות⁵⁹ הייתה למס. אבל כ"ז הוא לעילוי': שרתי אותיות תשרי, שאז בנין המלכות להיות שרתי במדינות⁶⁰, היתה למס הוא הביטול דקב"ע, שדוקא בזמן ההעלם וההסתור, כשהיא רבתי עם גו' שרתי במדינות, הנה אז דוקא הוא הביטול דקב"ע, שהיתה למס, אשר אינו מציאות לעצמו והוא רק למס. וכידוע שהעבודה בזה"ג ובפרט בעקבתי דמשיחא הוא לא בבחי' המוחין ולא בבחי' המדות כ"א העבודה דקב"ע (וכנ"ל בפ"י האיש משה עניו). ועי"ז דוקא נעשה ישבה בדד, גילוי בחי' בדד שלמעלה מהשתלשלות, יחיד, שלמעלה גם

(47) פסחים קיב, סע"א.

(48) אר"ת על אגדות חז"ל לברכות רפ"ה (קח, ג). וראה ד"ה אין עומדין (דרמ"צ ח"ב רנג, א ואילך).

מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' מ).

(49) משנה סנהדרין מו, א.

(50) צפע"נ (לבעל המחבר תולדות יעקב יוסף) צב, ג.

(51) איכה ג, כא.

(52) ראה שעהיוה"א רפ"ז.

(53) סנה' קד, סע"א ואילך. איכ"ר פ"א, ד.

(54) רשימות לאיכה ע' ה (אוה"ת שם ע' א"לד).

(55) שמואל"א ב, ג.

(56) בכללות דעות — תרין (ראה תקו"ז ריש תס"ט), ד"ע וד"ת. אבל בכאו"א אפ"ל (כמו בכל דבר שכל)

באופן דהשכלה או הבנה וכו'. וכן בעבודה: ביחוד"ע תמיד, רק בשעת התפלה וכו'.

(57) לקו"ת ש"ה ש, ל, א. ועייג"כ ד"ה לך הוי' הצדקה (נדפס בסדר סליחות).

(58) סנהדרין קד, סע"א. איכ"ר פ"א, ג. וראה רשימות לאיכה ע' יח (אוה"ת שם ע' א'מוז).

(59) להעיר מביאור מחז"ל הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים — מל' באצילות סופא דכל דרגין,

מל' בבי"ע (ראה לקוטי הש"ס להאריז"ל לברכות סא, א).

(60) רשימות לאיכה (מילואים) ע' עא (אוה"ת שם ריש ע' א'נ).

מע"ס הגנוזות — באופן דישבה. וכביאור כ"ק אדמו"ר האמצעי⁶¹ בפירוש אנת הוא חד ולא בחושבן, שהוא למעלה גם מע"ס הגנוזות. ובוה יובן תיווך ב' הפירושים באיכה ישבה בדד, פירוש הפשוט ופירוש הצ"צ שקאי על העילוי והגילוי דבחי בדד, כי הגילוי דבחי בדד שלמעלה מהשתלשלות הוא ע"י העבודה דקב"ע שבזמן הגלות דוקא, כנ"ל. וזהו איכה ישבה בדד גו' איכה לשון תמי' ופליאה, שיבוא מרבתי עם, עוממות ורבתי בזה וכו' לבדד שלמעלה מהשתלשלות ובאופן דישבה הו"ע של פליאה. (ועוד י"ל שהגילוי והתיישבות דבחי בדד שלמעלה מהשתלשלות, ה"ז שלא ע"פ השתלשלות, למעלה מטו"ד⁶². ולכן גם העבודה שע"ז יומשך הגילוי דבחי בדד, הו"ע עבודת התשובה⁶³, שענין התשובה הוא העבודה שלמעלה מהשתלשלות בנפש האדם).

ז) והנה השייכות דבחי בדד, בחי' יחיד, ליעקב דוקא (כמ"ש בטח בדד עין יעקב) הוא, כי הנה נת"ל שבדד הוא בחי' עתיק, שלמעלה מב' הקוין ימין ושמאל, וכמאמר⁶⁴ ולית שמאלא בהאי עתיקא, ולכן גילוי בחי' זו הוא ע"י העבודה בקו השלישי דוקא. וכמ"ש ציון במשפט תפדה ומפרש כ"ק אדמו"ר הצמח צדק⁶⁵ שהמשפט הוא דוקא בשלשה⁶⁶ כו' דהיינו חג"ת. והיינו שעשיית הדירה לו ית' ובאופן של שלימות הוא ע"י העבודה בכל ג' הקוין דוקא, וכביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר במשנה על שלשה דברים העולם עומד⁶⁷, שע"י העבודה בג' הקוין, תורה עבודה וגמ"ח, העולם עומד, שנשלמה הכוונה דבריאת העולם. וזהו ג"כ ענינו של בית השלישי, קו השלישי, בחי' נחלה בלי מצרים דיעקב, שבו תהי' (גם) ההתכללות דבית ראשון ובית שני⁶⁸. וזה יהי' למעלה גם מכמו שהי' בג"ע מקדם, היינו גם מכמו שהי' בג"ע קודם החטא⁶⁹, וכידוע בענין אדם ומשיח, שאדם הוא ר"ת אדם דוד משיח⁷⁰, והצירוף הוא בסדר אד"ם — שמורה על סדר וכו' משא"כ במשיח כתיב⁷¹ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, מאד אותיות אדם, אבל בצירוף המורה על בל"ג, היפך ענין הצירוף דאדם.

ח) והנה כאמור לעיל הגילוי דלעתיד ממשיכים ע"י העבודה עכשיו דוקא. שמזה מובן שישנה מעלה בהעבודה דעכשיו גם על הגילוי דלעתיד, וכמו שמבאר

61 תו"ח פ' נח (סו, סע"ד ואילך).

62 ע"ד פי' מלמלמ"ע לא ידענו (לקו"ת חוקת סד, א).

63 כפס"ד הרמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. ובכ"מ בס' תורת החסידות.

64 זח"ג קכט, א.

65 בהגהות לר"ה ציון במשפט תפדה (ע' ח'. אוה"ת דברים ע' לב).

66 אבל הגי' צ"ל בהתאחדות גמורה — ב"ד אחז, מציאות אחת.

67 אבות פ"א מ"ב. ד"ה זה דשנת ש"ת.

68 ראה זח"ג רכא, א.

69 ראה לקו"ת בסופו. וש"נ.

70 תו"א מו, ד. המשך וככה הנ"ל פ"כ.

71 ישעי' נב, יג. וראה המשך וככה שם.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש בפירושו המשנה⁷² יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, דמאחר שהעבודה בתשובה ומע"ט בעוה"ז הוא הגורם לחיי עוה"ב (כולל גם הגילויים דלעתיד) הרי בהכרח שיש מעלה בהעבודה דעוה"ז על הגילויים דלעתיד, כי דבר הגורם הוא חזק יותר מהדבר שנעשה על ידו. וגם בענין התענוג, שבחי' נחלה בלי מצרים דיעקב הוא בהזמן דרעוא דרעוין (ענין התענוג), יש מעלה בהעבודה דעכשיו דוקא, וכמו שמבאר שם לפני זה⁷³ שהתענוג דלעתיד הוא (בכללות) נח"ר דהנברא והתענוג דתשובה ומע"ט בעוה"ז הוא (בכללות) נח"ר דהבורא, נח"ר לפני⁷⁴ שאמרתי ונעשה רצוני.

וזהו שע"י מעשינו ועבודתנו דעכשיו ממשיכים שבקרוב ממש יבנה ויתגלה⁷⁵ בית השלישי, בחי' בטח בדד עין יעקב, שתהי' בו גם ההתכללות דבית ראשון ובית שני ואז הוי' בדד ינחנו (לכאו"א מבנ"י) אע"פ (וע"י) שימצאהו בארץ מדבר ובתוהו גו' (עבודה בזה"ג) ויבוא מהמדבר לבדד ינחנו באופן דכתיב לעיל מיני' כנשר יעיר קנו, ברחמים ובחמלה — שבקרוב ממש תבוא הגאולה בחסד וברחמים, ותהי' אז שלימות הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

(72) וככה שם פי"ב. פט"ו. אבות פ"ד מי"ז.

(73) וככה שם פי"ב.

(74) ראה תניא פל"ו: שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כו'.

(75) ראה רש"י ותוס' (סוכה מא, סע"א) "יגלה ויבוא משמים", והוא ע"פ תנחומא נח, יא. זח"א כח, א. ועוד. וברמב"ם הל' מלכים רפ"א ובסופו (ע"פ ויק"ר פ"ט, ו. ועוד) דמשיח בונה ביהמ"ק.